

Petra Broomans

Scandia i Nederlåndarna Om Margaretha Meijboom och hennes nordiska tidskrifter

In dit tijdschrift hopen wij op grooter schaal te doen wat we reeds vroeger met “Scandia” beproefden: kennis van Scandinavische letteren en kultuur in ons land te verspreiden en omgekeerd de Scandinaven op de hoogte brengen van de letterkunde en maatschappelijke toestanden in Nederland.¹

Denna förhoppning uttalar redaktionen under rubriken “Ons doel” (Vort maal) i första numret av den tvåspråkiga tidskriften *Scandinavie-Nederland. Tijdschrift voor Nederlandsche en Scandinavische Taal, Letteren en Kultuur* som utkom under åren 1905 och 1906. Margaretha Meijboom (1856-1927) visade sig vara huvudredaktör för denna tidskrift. Av citatet framgår också att det funnits en annan tidskrift som hade samma mål.² Denna *Scandia* hade funnits under ett

¹ I andra spalten i denna tvåspråkiga tidskrift står på danska: “Vi håber i dette Tidsskrift at kunne arbejde efter en større Målestok på det vi prøvede at få frem i “Scandia”: at udbrede Kendskab til den skandinaviske Literatur og kultur i vort Land og omvendt sætte Skandinaverne ind i vor Literatur og sociale Tilstande”, *Scandinavie-Nederland*, 1905:1, s. 1.

² Diederik Grit nämner *Scandia* i förbigående i en not i sin studie *Drieverf zalig Noorden. Over literaire betrekkingen tussen de Nederlanden en Scandinavië*, 1994, s. 246, not 135.

år, nämligen 1904. Den var inte någon självständig tidskrift och hade varit en bilaga till *Lente. Weekblad voor dames* som utkom i perioden 1899-1904. Meijboom hade varit redaktör för *Lente* från och med 1902.³ Det var inte lätt att få tag i bilagan, men efter ett spaningsarbete, som i sig bildar en spännande historia om arkivarbete som detektivarbete, kunde *Scandia* traceras. Det visade sig att det inte bara handlade om en enda bilaga till *Lente* med artiklar om nordisk litteratur och kultur och som man kunde prenumerera sig på separat. Det fanns dock till och med en extra bilaga till *Lente* med nederländska översättningar av litterära texter. Vilken bild av nordens kultur och litteratur förmedlade Meijboom i dessa tidskrifter och vilka andra var det som hade varit med om att skapa detta *Scandia* i Nederländerna?

När man vill forska i den komplexa frågan vilka ändringarna i betydelse och funktion av föreställningar av Nordisk litteratur i nederländsk press kan påvisas bör man alltså ta dessa tidskrifter och personen Margaretha Meijboom i betraktande.⁴ Meijboom betydde mycket för främjandet av nordisk litteratur i Nederländerna kring 1900. Hon var bland annat Bjørnstjerne Bjørnsons och Selma Lagerlöfs översättare och stiftare av *Westerbro*, ett kollektiv efter dansk modell, där intellektuella och arbetare skulle jobba tillsammans för lika lön. Det som är mindre känt är att hon var huvudredaktör för ovannämnda tidskrifter.

³ Tidskriften startades 1899 som *Lente. Weekblad voor jonge dames* (red. Tine van Berken och Egbertha C. van der Mandele), från och med 1902 var Meijboom redaktör och ändrades titeln i *Lente. Weekblad voor dames* (sv. övers.: Vår. Veckotidning för damer) och från och med den 8 mars 1902 till tidskriftens nedläggning i december 1904 blev underrubriken enbart *Weekblad* utan en närmare omskrivning av målgruppen, se Marks, 2000.

⁴ Projektet "Scandia i Nederländerna. Ändringarna i betydelse och funktion av föreställningar av nordisk litteratur i nederländsk press (1800-2000), en receptionshistorisk undersökning" startades 1999 vid Skandinaviska institutionen i Groningen. Detta bidrag har som syfte att ge en första beskrivning av tidskrifterna *Scandia* (1904) och *Scandinavie-Nederland* (1905-1906) Meijboom var redaktör för. Inom ramen av projektet skrev Sent Marks (Groningen) sin slutuppsats om Margaretha Meijboom och Jeannette van den Oudenalder-Gepkens (Groningen) arbetar med en slutuppsats om mottagandet av Elsa Beskows bilderböcker i Nederländerna och Sverige.

1e Jaarg.

Januari 1904

No. 1.

Maandblad voor Scandinavische Taal en Letteren
(BIJBLAD VAN „LENTE”)

Med anledning av Meijbooms bortgång 1927 publicerades 1930 en minnesskrift under redaktion av Cl. Bienfait, en annan översättare, med vilken Meijboom hade samarbetat.⁵ I denna minnesskrift får man en bild av Meijbooms mångsidighet. Meijboom var en mycket engagerad och produktiv kvinna. I olika arbeten har man sedan hennes bortgång framhävt hennes samhällliga engagemang och omfattande verksamhet på detta område,⁶ men det har bara publicerats några enstaka artiklar om Meijboom som belyser hennes insatser för nordisk litteratur som översättare och introduktör. Hennes favoritförfattare var Bjørnstjerne Bjørnson och på andra plan kom Selma Lagerlöf. Stine de Vrieze beskriver brevväxlingen mellan Lagerlöf och Meijboom och hävdar att förhållandet damerna emellan inte alltid var spänningsfritt.⁷ Lizet Duyvendak har skrivit om Meijbooms insatser på det sociala området och hennes aktiviteter för Damesleesmuseum (Kvinnoläsmuseet) i

⁵ Bienfait, Cl., ca. 1930.

⁶ Om Meijbooms sociala insatser skrev bl.a. Ger Harmsen, Frans Becker och Saskia Poldervaart, se bl.a. den korta biografien, skriven av Duyvendak 1998. Den finns på internet: Instituut voor Nederlandse Geschiedenis.
<http://www.konbib.nl/infolev/ing/rgp/werkbest/bwn/lemmata/meijboo.htm>

⁷ De Vrieze, 1979.

Haag.⁸ Hennes insatser som tidskriftsredaktör har dock ännu ej behandlats ingående. Vid sidan om språkundervisning (där Meijboom också var verksam) och översättning utgör utgivandet av tidskrifter en väsentlig del av Meijbooms verksamhet. Meijbooms tidskrifter *Scandinavië-Nederland* och *Scandia* kan ses representera ett slags kulmen i det stora intresset för nordisk litteratur i Nederländerna kring 1900.

Meijboom har flera gånger och vid olika tillfällen omskrivit drivkraften bakom sitt och andras arbete. Hon anger detta bl.a. i en artikel i *Boekzaal* 1911 där hon ger en översikt över nordisk litteratur i nederländsk översättning. Meijboom och de andra översättarna och introduktörerna hade en mission:

Toen wij eenmaal gezien hadden hoeveel wij Hollanders van Deenen, Noren en Zweden konden leeren op het gebied van sociale toestanden, vrouwenbeweging, handenarbeid en onderwijs, namen wij elke gelegenheid waar, daar met allen nadruk op te wijzen, en er allerwege belangstelling voor te wekken.⁹

I detta citat finner vi en tonvikt på det pedagogiska elementet, vad vi holländare skulle kunna lära oss. Det skulle vara intressant att undersöka på vilket sätt detta mål återspeglas i urval av ämnen, författare och texter i tidskrifter som *Scandia* och *Scandinavië-Nederland*. Denna artikel, där jag i stort sett koncentrerar mig på tidskrifternas innehåll, kan ses som en första inventering inom ramen av en större receptionshistorisk undersökning där text och kontext bildar de centrala enheterna.

Scandias skapare

Margaretha Meijboom blev huvudredaktör för *Lente* 1902 och befann

⁸ Duyvendak, 1994.

⁹ Då vi hade sett hur mycket vi holländare skulle kunna lära oss av danskarna, norrmännen och svenskarna på områden som sociala förhållanden, kvinnorörelsen, hemslöjd och undervisning, tog vi varje tillfälle i akt att påpeka detta med stort eftertryck, och väcka stort intresse överallt. (övers. pb.) Meijboom, 1911.

sig då i en position som gjorde det lätt för henne att uppmärksamma nordisk litteratur i själva *Lente*. Det ser man ganska tydligt när man studerar innehållsförteckningen. I tidskriften upptogs översättningar av verk av t.ex. Selma Lagerlöf och Carl Ewald, Eddaöversättningar och informerande artiklar som "Het vrouwenleesmuseum in Kopenhagen".¹⁰ November 1903, i nummer 46, anmäler Meijboom att en av hennes stora önsknings, "een maandblad voor wie belang stelt in het Scandinavische noorden en de Scandinavische talen" äntligen blir av.¹¹ I och med första numret av 1904 kommer *Lente* att ha *Scandia* som bilaga och dessutom en extra bilaga som inte fick ett eget namn utan kallades också *Scandia* med översättningar av nordiska författare (under de tre veckorna som *Scandia* inte kommer). Meijboom hade alltså som avsikt att på ett mer strukturellt sätt behandla den nordiska litteraturen i denna månadstidning *Scandia. Maandblad voor Scandinavische Taal en Letteren*. Redaktörerna var förutom Meijboom själv prof.dr. H. Logeman och hans fru D. Logeman-van der Willigen från Gent, Belgien. Förläggaren var G. Römelingh i Groningen som också förde administrationen. I dagens internationalisering är det intressant att det redan vid uppkomsten av den akademiska studien i nordiska språk och litteratur fanns en Amsterdam-Gent-Groningen 'connection': prof. dr. R.C. Boer (Amsterdam) och prof. dr. B. Symons (Groningen) nämns i den långa raden av nederländska och utländska medarbetare.¹² Men den centrala gestalten i detta nordisk-nederländska intellektuella nätverk var Meijboom som ville främja kännedom om nordisk kultur och litteratur. Meijboom hade ett stort nätverk som hade grenar i både Nederländerna, Flandern och Norden. Nordiska kulturpersonligheter som Hulda och Arne Garborg skrev artiklar. Georg Brandes och

¹⁰ Artikeln om "Kvinnoläsmuseet i Köpenhamn" skrevs av Margaretha Meijboom, *Lente*, 1903:26.

¹¹ "en månadstidning för de som intresserar sig för Norden och de nordiska språken" (övers. pb.), *Lente. Weekblad*, 1903:46, s. 723.

¹² Barend Symons (1853-1935) började undervisa i Eddan i Groningen 1881. Symons hade disputerat 1876 på Volsungasaga. R.C. Boer disputerade 1888 i Groningen, var privatlärare där under perioden 1894-1900 och blev sedermera professor i Amsterdam.

Henrik Schück var medarbetare i den andra bilagan till *Lente* som innehöll längre litterära texter och essäer. Schücks bidrag om den svenske skalden Lars Wiwallius utlystes, kom aldrig i *Scandia*, men publicerades senare i *Scandinavië-Nederland*, tidskriften som efterträdde *Scandia*.¹³

En trevlig Sinterklaasfest och andra artiklar

Redaktionens planer var i början ganska ambitiösa. *Scandia* planerades 12 gånger om året och tidskriften skulle innehålla 6 rubriker:

- “Letteren” (Litteratur)
- “Taal” (Språk)
- “Beelden en stemmingen” (Bilder och impressioner) med nordisk litteratur på originalspråk eller i översättning
- “Kroniek” (Krönikan), en översikt över vad som händer i Norden på områden som litteratur, sociala förhållanden, kultur och konst
- “Vragenbus” (Frågor och svar)
- “Voor leerlingen” (För elever) med en tonvikt på uttal (i *Scandia* använde man som hjälpmedel “Maître Phonétique”).

Första numret på 16 sidor innehöll alla rubriker, men eftersom de följande numren bara fick innehålla 8 sidor skulle rubrikerna turas om. Men redaktionen skriver i första numrets inledning “Wat we met *Scandia* hopen te bereiken”¹⁴, att de åtminstone tänker ta upp rubriken “För elever” i varje nummer.

I framtiden hoppas redaktionen även kunna uppmärksamma förhållandena i Nederländerna i artiklar på ett av de nordiska språken. I längden hade man alltså ett kulturellt utbyte som syfte. *Scandia* utkom 7 gånger, med ett dubbelnummer (6/7 i oktober och november), i december 1904 kom det åttonde och sista numret.

Det som är påfallande är att *Scandia* var flerspråkig. Artiklarna är på

¹³ Se även Broomans, 2000.

¹⁴ “Det som vi hoppas kunna åstadkomma i *Scandia*” (övers. pb.).

nederländska, danska, norska/nynorska, svenska och engelska. I det första numret är alla rubriker representerade. Jag ger en kort resumé och tar upp de mest påfallande inslagen.

Rubrikerna "Litteratur", "Språk", "Krönikan" och "Frågor och svar" fanns med i alla numren. Rubriken "För elever" som redaktionen tänkte ta upp i varje nummer finns inte i de sista numren, dvs. inte i dubbelnumret 6/7 eller nummer 8. I första numret kommer alla rubriker i kronologisk följd, men i och med andra numret börjar varje nummer med en allmän artikel, t.ex. om den finska situationen (nr. 2), det danska skolsystemet (nr. 3), en artikel av Hulda Garborg om Färöarna (nr. 4) och alkoholstriden i Norge (nr. 5).

Vilka ämnen behandlades i litteraturreubriken? Författare som behandlas är bland andra: Jonas Lie, Runeberg, Herman Bang, Juani Aho, Arne och Hulda Garborg och Viggo Stuckenberg. I dubbelnumret 6/7 kompletteras litteraturreubriken med "Onze leestafel" (Vår läshörna) där man recenserar författare som J. Blicher-Clausen och Johan Boyer. I sista numret hade denna nya rubrik förvandlats till en lång lista över böcker som hade kommit in till redaktionen. Tonvikten ligger alltså på enskilda författare. Men det finns också artiklar som behandlar en nordisk genre. Så finns det två artiklar av Margaretha Meijboom om danska folksagor i nummer 1 och i dubbelnumret 6/7.

Rubrikerna "Bilder och impressioner" och "Krönikan" innehåller också litteratur. "Bilder och impressioner" innehåller litterära texter som en norsk folksaga, en text av Sigbjörn Obstfelder och en dikt av Holger Drachman. I rubriken "Krönikan" finner vi t.ex. en artikel om Nobelpriset i litteratur. I ett bidrag ventileras skarp kritik på Svenska akademiens konservativa ledning, men också glädje över att priset tilldelades Bjørnstjerne Bjørnson 1903. Skribenten till artikeln, troligen Margaretha Meijboom, citerar Wirséns tal i Svenska akademien där han motiverar valet och hon påpekar att det mycket väl kunde ha varit Bjørnsons roll i sedlighetsdebatten som gjorde att han fick priset. I *En handske* (1883) propagerar Bjørnson att både partners ska vara oskuld när de ingår äktenskap. Det handlar om ideal som enligt Wirsén "[...] door menigeen als te streng beschouwd werden, maar die in hun edele strengheid ver te verkiezen zijn boven de losheid van menig produkt uit

de nieuwere literatuur”.¹⁵

Språkrubriken är också en omfattande rubrik med utförliga recensioner av språkvetenskapliga studier: t.ex. en recension av Julius E. Olsons *Norwegian Grammar and Reader with Notes and Vocabulary* av professor Logeman, en utförlig artikel om nordisk satsmelodi av Logeman och några artiklar som beträffar det danska språket, t.ex. om det danska 'stödet'. Skribenten anges inte, men artikeln var förmodligen av Meijboom. Det ägnas stor uppmärksamhet åt nynorska i form av en artikel av Arne Garborg som illustreras med en novell av Garborg.

Det verkar som om man hade stort intresse för folkspråken (nynorska) och för språken i periferin. Amund B. Larsens artikel om språkförhållanden på Färöarna, de nordiska språken i USA kan ses som exempel. Prof. George T. Floms artikel om norsk dialekt recenserar i nummer 3 och i dubbelnumret 6/7 upptogs en artikel på engelska "The Scandinavian Populations in the United States" av samme Flom.

I språkrubriken fanns alltså några artiklar som behandlade språkpolitiska ämnen. Rymmer *Scandia* också artiklar som tar upp politik? Det finns t.ex. en artikel om den finska frågan som naturligtvis var ett aktuellt ämne 1904 och i rubriken "Krönikan" hittar vi ett bidrag av Dien Logeman-Van der Willigen med rubriken "Scandinavien i Nederland in 1891". Här citeras en artikel från 1891 av docent L.H. Åberg (Uppsala universitet) som denne skrev i samband med ett tal av Oscar I år 1850 angående kronprinsens giftermål med en holländsk prinsessa. Åberg skriver att det är underligt att dessa två folk vet så lite av varandra.

Hier is een groot veld om uit een cultuur-historisch oogpunt elkaar nader te leeren kennen. En als eenmaal de beide volkeren elkaar als stamgenooten en vrienden leerden beschouwen, zou spoedig een politieke toenadering volgen. Een werken in dien zin zou voor beide volkeren inderdaad een waardig streven zijn.¹⁶

¹⁵ *Scandia*, 1904:2, s. 29. "[...] av många betraktades som för stränga, men som i deras ädla stränghet föredras framför mången alsters lösaktighet i den nyare litteraturen". (övers. pb.)

¹⁶ "Här finns ett stort område för att lära känna varandra ur kulturhistoriskt

I tidskriften *Scandia* finns en medvetenhet om att både Nederländerna och de nordiska länderna tillhör de små språkområdena. Nederländerna och Norden ska därför stödja varandra. Man betraktar varandra som brödrafolk som ska förena sig mot panslavismen och Tysklands dominans.

I allmänhet innehöll *Scandia* seriösa artiklar och artiklar av vetenskaplig karaktär. Men man ville även informera och då kan man stöta på en liten notis om den holländska föreningen i Köpenhamn som firade en trevlig Sinterklaasfest!

Vad finns i den andra extra bilagan? Som sagt innehåller den framför allt längre texter; romanfragment, noveller, reseskildringar, några dikter och essäer. Här ryms även det som förmodligen inte kunde få plats i själva *Scandia*, t.ex. Bjørnsons Nobeltal inför Svenska akademien och den nederländska översättningen av finska nationalsången (i *Scandia* nummer 2 fanns den på originalspråket). Författare som inte togs upp i *Scandia* men förekommer i denna bilaga är bl.a. Tor Hedberg, Alvilda Prydz och August Strindberg.

I artikeln "Noorsche vrouwen" (Norska kvinnor), förmodligen skriven av Meijboom, behandlas några kvinnor från Norge.

Van alle vrouwen uit het Noorden zijn misschien die van Noorwegen de meest karakteristieke. Zij hebben dat frissche, krachtige, energieke en jeugdige, wat trouwens over het geheele volk ligt verspreid, gepaard met een sterk gevoel voor alles wat de eer van het vaderland betreft; ze zijn dan ook niet weinig trotsch op de plaats, die dat land door z'n grootte mannen op litterair gebied inneemt.¹⁷

perspektiv. Och när nu båda folken lär sig att betrakta varandra som stamfränder och vänner, följer nog snabbt ett politiskt närmande. Ett arbete i denna anda, skulle nog med rätta vara en hederlig strävan för båda folken."(övers. pb.), *Scandia*, 1904: 6/7, s. 107.

¹⁷ "Av alla kvinnor från Norden är kanske de från Norge de mest utpräglade. De har detta fräscha, kraftiga, energiska och ungdomliga, någonting som förresten ägs av hela folket, kombinerat med en stark känsla för allt vad beträffar fosterlandets heder; de är alltså mycket stolta över vilken plats deras land med sina stora män

Vilka var dessa fräscha och kraftiga kvinnor? Efter en inledande karakteristik följer korta avsnitt om bl.a. Vilhelmine Ullman, Ragna Nielsen, Anna Rogstad, Kitty Kjelland, Asta Nørregaard, Elisabeth Edland, Agathe Backer-Grøndal, Lucie Wolf och Johanne Dybvad. Jag återkommer senare till citatet.

I "modertidskriften" *Lente* är det påfallande att vi möter andra författare än i *Scandia* och ovannämnda extra bilagan. Det verkar som om *Scandia* riktar sig mer på en allmän publik. Det finns få kvinnliga författare i både *Scandia* och den andra bilagan. Däremot finns i *Lente* som i alla fall ursprungligen var en veckotidning för damer några kvinnliga författare som Selma Lagerlöf och Ernst Ahlgren (Victoria Benedictsson) som inte finns med i *Scandia* och den extra bilagan. Det som är påfallande är att det publiceras ett stort antal översättningar av Lagerlöftexter.

1904 var sista utgivningsåret av *Lente* och därmed slutade även utgivningen av *Scandia*. Men redan april 1905 utkom första numret av *Scandinavië-Nederland*, efterträdaren till *Scandia*. Tidskriften utgavs av förlaget W. Versluys i Amsterdam och såldes i både Nederländerna och i Norden (Stockholm, Oslo och Köpenhamn), men förlaget ansåg tidskriften inte vara lönsam och den nedlagdes efter ett år. Denna tidskrift som utkom i 8 nummer var konsekvent tvåspråkig, den riktade sig på en nederländsk och nordisk publik. Information om nordisk kultur och litteratur kom på nederländska, information om nederländsk kultur och litteratur fanns på ett av de nordiska språken. Skribenterna var i stort sett desamma som i *Scandia*.

När det gäller innehållet begränsar jag mig till det litterära. Vi möter gamla och nya namn: H.C. Andersen, Selma Lagerlöf, Herman Bang, Ellen Key, en artikel om Amalie Skram skriven av Georg Brandes vid hennes bortgång och de ovannämnda artiklarna av Henrik Schück om Lars Wivallius. I tre artiklar kommer Henrik Schücks historia om Wivallius som egentligen skulle ha publicerats i *Scandia*. Schück hade ett syfte med bidraget om Wivallius. Han ville gärna intressera nederländska forskare för Wivallius eftersom han hoppades att vidare

intar på det litterära området." (övers. pb.)

forskning i holländska arkiv skulle ge honom mer information om Wivallius vistelse i Holland på 1600-talet.¹⁸

Jag vill nu avsluta med några preliminära kommentarer, där jag tar ovannämnda citat om de kraftiga norska kvinnorna som utgångspunkt. Jag snuddar också vid några teoretiska aspekter. Jag vill dock påpeka att det rör sig om ett nytt forskningsprojekt, att många frågor ännu inte är lösta och att samlandet av material ännu prioriteras.

Denna presentation där tidskrifterna *Scandia* och *Scandinavië-Nederland* spelade huvudrollen utgör en liten del av projektet jag nämnde alldeles i början, en receptionshistorisk undersökning av föreställningar av nordisk litteratur i nederländsk press (1800-2000). Detta forskningsprojekt kan bygga på en stark tradition av nederländsk receptionsforskning när det gäller mottagandet av nordisk litteratur (Grit, Groen m.fl.). Men som jag har illustrerat finns mycket arbete kvar att göra. Nu vi har inträtt ett nytt sekel och den nordiska litteraturen på nytt (efter anno memorabile 1994, då romaner av Kerstin Ekman, Jostein Gaarder och Peter Høeg kom i nederländsk översättning) får stor uppmärksamhet kan det vara intressant att jämföra och undersöka eventuella ändringar i bilden av nordisk litteratur. Det kan även ge en ny insikt i ändringar av föreställningar av andra nationella litteraturer. Projektet innebär en perspektivförskjutning, från litteraturhistorieskrivning där produktion står centralt till en litteraturhistorieskrivning där reception står i centrum. En metalitteraturhistorisk analys av litteraturhistoriska texter som jag tillämpade i min avhandling,¹⁹ anpassad efter recensionsmaterialet och med en fokusering på "topoi" kan vara givande för att framkalla vilken bild man förmedlade av nordisk litteratur i Nederländerna kring 1900. Ordet "Scandia" skulle kunna ses som en topos. "Scandia" kan betraktas som en fikionalisering och en personifikation av språkområdet Skandinavien. Hittills har man i allmänhet koncentrerat sig på de manliga hjältarna som Holberg, Potgieter och Van Eeden i förbindelserna mellan de olika kulturerna. I detta nya forskningsprojekt kommer kvinnans roll mera i

¹⁸ Se not 13.

¹⁹ Broomans, 1999.

fokus. Margaretha Meijboom hade en sådan roll i kulturöverföringen. I sina tidskrifter försökte hon intressera publiken för nordisk litteratur och kultur. Även om Meijboom kan betraktas som en kvinno-saks-kvinna verkar hon vara försiktig med att låta kvinnor beträda scenen. I motsats till *Lente* förekommer inte så många kvinnor i *Scandia* och *Scandinavien-Nederland*. Författare som Ravnkilde, Benedictsson och Leffler finns inte med i *Scandia* och *Scandinavien-Nederland*. Och först efter hennes bortgång var det en stor man, George Brandes, som skrev en minnesartikel om Amalie Skram.

Ett ord som Meijboom också använde flitigt är "frisch" (fräschör), och det kan betraktas som en annan topos. De norska kvinnorna symboliserade denna karakteristiska fräschheten. De må heta Vilhelmine, Anna eller Asta, men de kunde lika gärna hetat Scandia och på det sättet symbolisera landet Scandia. Detta land med döttrar som får vara stolta över sina bröder, dessa stora litterära män.

Bibliografi

- Bienfait, Claudine. Ca. 1930. *In herinnering aan M. Meyboom door haar vrienden*, 's-Gravenhage, ca. 1930.
- Broomans, Petra. 1999. "Jag vill vara mig själv". *Stina Aronson (1892-1956), ett litteraturhistoriskt öde. Kvinnliga författare i svensk litteraturhistorieskrivning - en metalitteraturhistorisk studie*, Groningen, 1999.
- Broomans, Petra. 2000. "Vagabond och 'den svenska litteraturens förste verkliga skald'. Lars Wivallius i svensk litteraturhistoria". In: Annelies van Hees en Harry Perridon (red.). *Noordse letters. Opstellen voor An Duits*. Amsterdam: Skandinavisch Seminarium, 7-32.
- De Vrieze, Stine. 1979. "Selma Lagerlöf och Margaretha Meyboom". In: *Lagerlöf Studier 6*, Sunne: Selma Lagerlöf-sällskapet, 101-114.
- Duyvendak, Lizet. 1994. *Het Haags Damesleesmuseum: 1894-1994*. 's-Gravenhage: Vereniging Het Damesleesmuseum, 178-186.
- Grit, Diederik. 1994. *Driewerf zalig Noorden. Over literaire betrekkingen tussen de Nederlanden en Scandinavië*. Maastricht: Universitaire Pers Maastricht.
- Groen, Jos. 1994. *250 jaar Noorse literatuur in Nederland en Vlaanderen 1743-1993. Bibliografie van vertalingen en recensies*. Hoorn.
- Marks, Sent. 2000. *Margaretha Meijboom (1856-1927). En eldsjäl för den nordiska litteraturen i Nederländerna. En inventering av Meijbooms litterära aktiviteter*. [Opublicerad slutuppsats. Afdeling Scandinavisch. Faculteit der Letteren (RUG)].
- Meijboom, Margaretha. 1911. "Scandinavische literatuur in Nederland". In: *De Boekzaal* 5, 45-49.